

Maanmittauslaitos

MAANMITTAUSLAITOS

15. 06. 2011

Dnro MML/3/211/2011

Viite Maanmittauslaitoksen vuoden 2010 tilinpäätös

Asia MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN TALOUSARVIOASETUKSEN MUKAINEN KANNANOTTO MAANMITTAUSLAITOKSEN VUODEN 2010 TILINPÄÄTÖKSESTÄ

Yleistä

Maa- ja metsätalousministeriö on arvioinut Maanmittauslaitoksen vuoden 2010 toimintaa ja vuodelle 2010 asetettujen tulostavoitteiden saavuttamista tulosohjauksen terävöittämistä koskevien suositusten mukaisesti. Arviointi on tehty Maanmittauslaitoksen vuoden 2010 tilinpäätösasiakirjan ja sen pohjalta huhtikuussa 2010 maa- ja metsätalousministeriön ja Maanmittauslaitoksen kanssa käydyssä palautekeskustelussa, Maanmittauslaitoksen vuosiraportin 2010, Valtiontalouden tarkastusviraston tekemän vuotta 2010 koskevan Maanmittauslaitoksen tilintarkastuskertomuksen, sekä tilintarkastajan vuosiyhteenvedon perusteella.

Ministeriön arvioinnissa on noudatettu maa- ja metsätalousministeriön talousyksikön antamaa ohjetta.

Maanmittauslaitoksen vuoden 2010 toiminnasta on yleisesti todettava, että laitos onnistui erittäin hyvin saavuttamaan lähes kaikki tulostavoitteensa. Puutteita oli lohkomistoimitusten suorittamisen yksikkökustannustavoitteen ja läpimenoaikatavoitteen saavuttamisessa sekä kirjaamisasioiden ennakoitua suuremmissa alijäämissä. Lisäksi perustoimitusten tilauskannan ja tuotannon suhde kehittyi negatiivisesti. Tulosta on kuitenkin pidettävä kokonaisuudessaan hyvänä, koska useimmat muut tulostavoitteet ylitettiin selvästi.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallisen vaikuttavuuden tuki

Maanmittauslaitoksen toiminnan vaikuttavuus perustuu tehokkaisuuteen prosesseihin sekä laitoksen ylläpitämien valtakunnallisten aineistojen ja rekisterien kattavuuteen, ajantasaisuuteen, riittävään laatuun ja tekniseen yhteiskäyttöisyyteen. Nämä luovat edellytykset toimiville kiinteistömarkkinoille, vakuusjärjestelmän olemassa ololle sekä tietovarastojen ja -palvelujen laajalle käytölle yhteiskunnassa.

Maastotiedoille ja kiinteistörekisterin perusparannukselle asetetut kattavuustavoitteet Maanmittauslaitos saavutti kokonaisuudessaan ja osittain jopa ylitti. Tuloksellisuuden kehitys on ollut myönteistä.

Tietovarastojen käytön osalta Maanmittauslaitokselle asetettiin tavoitteeksi tuottaa aineistot yhteensopivasti muiden toimijoiden kanssa ja saattaa tietoaineistot mahdollisimman laajaan käyttöön, jossa onnistuttiin erittäin hyvin. Tietovarastojen hyödyntämisen kasvutavoitteeksi asetettiin vuodelle 2010 mallillinen 2 %. Tietovarastojen hyödyntämistä mitattiin Kiinteistötietojärjestelmän selaintietopalvelun maksuttomien hakujen määrällä, joka osoitti tietovarastojen käyttö kasvaneen edellisestä vuodesta 11 % eli tavoite ylitettiin 9 %. Maksullisia ja maksuttomia hakuja Maanmittauslaitoksen verkkopalveluista tehtiin yli 550 milj. kpl.

Vuoden 2010 tulostavoitteen mukaan kiinteistötietojärjestelmän tiedot ovat jatkuvasti ajan tasalla. Maastotiedoista päivitetään vuosittain tie- ja osoitetiedot sekä osasta maata myös tiedot merkittävistä rakennuksista, muut kohteet 5-10 vuoden välein. Maanmittauslaitoksen raportin mukaan kiinteistörekisteri ja kiinteistörekisterikartta olivat tavoitteen mukaisesti jatkuvasti ajan tasalla. Maastotietokannan valtakunnallisesta ajantasaisuustavoitteesta selviytyttiin myös hyvin. Maastotietokannan ajantasaisuusindeksitavoite oli 93 % ja vuoden 2010 toteutuma oli 95 %. Maastotietokannan tietojen luotettavuustavoite oli 95 % ja vuoden 2010 toteutuma oli 99 %, jota on pidettävä erittäin hyvänä luotettavuustasona.

Rekistereistä saatavan kokonaishyödyn lisäämiseksi ja päällekkäisen työn vähentämiseksi Maanmittauslaitoksen tuli tehostaa edelleen yhteistyötä muiden kiinteistö- ja maastotietoja ylläpitävien organisaatioiden kanssa. Olemassa olevia kumppanuuksia tuli myös ylläpitää ja kehittää. Uusia kumppanuuksia tuli luoda tarpeen mukaan ja MML:n keskeisten kumppaneiden kanssa laaditaan sopimukset kumppanuuden sisällöstä ja tavoitteista.

Viranomaisten välistä yhteistyötä koskevan tavoitteen osalta Maanmittauslaitos kuvaa tilinpäätösraportissaan hyvin miten se on toteuttanut tavoitetta osallistumalla erityisesti ValtIT:n kehittämishankkeisiin, julkisen hallinnon tietohallinnon neuvottelukunnan alaisen perustietovarantojaoston työhön sekä luonnonsuojeluhallinnon suojelualueita koskevan tiedonhallinnan kehittämiseen. Asiakkuus- ja kumppanuushallintaa toteutettiin kaikissa Maanmittauslaitoksen yksiköissä. Maanmittauslaitoksen raportin mukaan myös keskeiset kumppanuussopimukset ovat kunnossa. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan Maanmittauslaitos on toteuttanut tulostavoitteen.

Tilusjärjestelyihin liittyvien siirtomenojen vaikuttavuus perustuu tilusjärjestelytoiminnan ja siihen liittyvien perusparannustoimenpiteiden laajuuteen ja oikeaan kohdentamiseen. Kiinteistötoimitusten tukemisvaroilla toteutettavat perusparannukset paransivat uusjakoalueiden tilojen kannattavuutta ja tuottavuutta sekä vähensivät ympäristölle haitallista ristikkäin kulkemista ja maatalousajamista. Uusjakotoiminnan tuloksena uusjakoalueiden kilpailukyky maataloustuotteiden tuottamisessa parani. Ministeriön käsityksen mukaan Maanmittauslaitos on suoriutunut sille asetetusta tilusjärjestelytavoitteestaan.

Palvelujen kattavuuden osalta asetettiin vuoden 2010 tulossopimuksessa tavoitteeksi vähentää palvelutasossa olevia eroja maan eri osien välillä. Maanmittauslaitoksen palveluja ja tuotteita pystyttiin edelleen kattavasti tarjoamaan kaikissa Maanmittauslaitoksen 35 toimipisteessä. Maanmittauslaitoksen vuosiraportin mukaan lohkomistoimitusten palvelutasoerot maan eri osien välillä tasoittuivat hieman vuoden 2010 kuluessa. Lohkomisten kesto aika vaihteli maanmittaustoimistoittain 6,0 kk:n ja 9,6 kk:n välillä. Kirjaamisprosessin suoritteiden kohdalla palvelutasoerot maan eri osien välillä muodostuivat suuriksi ja lainhuutojen kesto aikatavoite 20 päivää osoittautui epärealistiseksi.

Paikkatietojen yhteiskäytön kehittämistä, kansallista metatietopalvelun toimivuutta, INSPIRE-direktiivin toteuttamista ja lähialueyhteistyötä koskevista tavoitteista Maanmittauslaitos on suoriutunut hyvin.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos on suoriutunut tavoitteista sopimuksen mukaisesti, mutta laitoksen tulee edelleen kiinnittää huomiota palvelutasoerojen tasamiseen maan eri osien välillä.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Toiminnan kokonaiskustannukset alittivat tavoitteen 1,3 %. Kokonaiskustannukset kuitenkin kasvoivat edellisestä vuodesta 10 milj. euroa eli 9,1 %. Maksullisen toiminnan kustannukset ylittivät suunnitellun 7,9 %. Kokonaiskustannusten nousu vuodesta 2009 johtuu pääosin vuoden 2010 alussa Maanmittauslaitoksen vastuulle siirrettyjen kirjaamisasioiden kustannuksista, jotka olivat 15,2 milj. euroa.

Maanmittaustoimitusten tuotannon tavoitteena oli kustannusvastaavuus, joka saavutettiin. Maanmittaustoimitustuotannossa lohkomisen toteutunut yksikkökustannus lohkokiinteistöä kohden oli 813 euroa, joka ylitti vuodelle 2010 asetetun 800 euron tavoitteen. Poikkeamaa on pidettävä käytännössä erittäin pienenä (1,6 %). Oleellisempaa on, että vuoden 2010 yksikkökustannus oli n. 5 % alhaisempi kuin vuoden 2009 toteutuma. Lohkomisen toteutunut yksikkökustannus poikkeaa tavoitteesta vain 1,6 %. Maastotietokannan määräaikaiselle ajantasaisuudelle asetettu tavoite 174 euroa/ km² alitettiin selvästi.

Kirjaamisasioissa oli vuoden 2010 tulostavoitteena 91 % kustannusvastaavuus. Kustannusvastaavuutta ei saavutettu. Kustannusvastaavuus jäi alle 80 %. Kustannusvastaavuuden parantamiseksi hintoihin tehtiin tarkistukset vuoden 2011 alusta lukien. Maa- ja metsätalousministeriön käsityksen mukaan kirjaamisasioiden alijäämäisyys selittyy pitkälti henkilökustannusten toteutumisesta suunniteltua suurempana. Tulostavoitevaiheessa ei pystytty riittävästi ennakoimaan sitä, miten suuri taloudellinen merkitys oli sillä, ettei maanmittauslaitos - käräjäoikeuksien tapaan - voinut käyttää kirjaamisasioissa hyväkseen edullista notaariyövoimaa.

Kiinteistötietojärjestelmän tietopalvelun tulostavoite saavutettiin ja toiminta oli ylijäämäistä. Myös muiden julkisoikeudellisten suoritteiden ja muiden suoritteiden tulokertymät olivat ylijäämäisiä ja ylittivät tavoitteen.

Maanmittauslaitoksen alustavan tuottavuusindeksilaskelman mukaan työn tuottavuus ja kokonaistuottavuus paranivat edellisestä vuodesta. Vuonna 2010 työn tuottavuusindeksi oli hiukan alle 114 ja kokonaistuottavuusindeksi oli noin 113 kun vuoden 2005 indeksitaso oli 100.

Valtion hallinnon tuottavuusohjelma on Maanmittauslaitoksen osalta edennyt suunnitellusti. Maanmittauslaitos on sille asetettujen henkilötyövuosivähennysten osalta vahvistetulla vähennysuralla.

Tietovarantojen ja tietotekniikan hyödyntämisen tilaa ja kehitystä koskevien tavoitteiden osalta Maanmittauslaitoksessa tehdään jatkuvasti riskienhallintaan liittyvää arviointia. Maanmittauslaitoksen tietoturva audioitiin vuonna 2010 ja audioinnin perusteella tehtiin kehittämissuunnitelma korotetun tietoturvataso saavuttamiseksi vuonna 2013. Valtiokonttori hyväksyi Maanmittauslaitoksen VIRTU-luottamusverkoston käyttäjäksi. Lisäksi vuonna 2010 päivitettiin Arkistostrategia 2015 ja siirryttiin ARKKI-järjestelmän kattavaan käyttöön myös KIR-tietopalvelussa.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kirjaamisasioiden kustannusvastaavuudessa jäätiin selvästi alle vuoden 2010 tulostavoitteen. Tarkasteltaessa Maanmittauslaitoksen toimintaa kokonaisuutena, ministeriö toteaa kuitenkin, että Maanmittauslaitos täytti tehokkuuden ja tuottavuuden vaatimukset. Maa- ja metsätalousministeriö pitää erityisen hyvänä, että Maanmittauslaitoksen työn tuottavuus ja kokonaistuottavuus kehittyivät edelleen suotuisasti.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Toimitusten kysyntä säilyi edellisen vuoden tasolla. Toimitustuotannon tavoitteita ei saavutettu täysimääräisesti. Toimitustuotanto oli kuitenkin vuoden 2009 tuotantoa suurempi ja se ylitti selvästi vuoden 2010 kysynnän. Tilauskantaa pystyttiin siten pienentämään 6 %. Tilauskanta oli vuoden lopussa 72 % vuosituotannon määrästä. Tilusjärjestelyjen määrällisestä tulostavoitteesta jäätiin. Tilusjärjestelyjen suorittamista vaikeutti se, että uusjakojen tukemismäärärahataso jäi toimintavuonna kysyntään nähden alimitoitetuksi. Kirjaamisasioita ratkaistaan 252 000 kpl, joka oli selvästi yli tavoitteeksi asetetun 236 000 kpl. Maastotietotuotannon sekä kiinteistörekisterikartan perusparannuksen tuotantotavoitteet ylitetiin selvästi. Laserkeilaukseen perustuvan uuden MML2-korkeusmallin tuotantovolyymia kasvatettiin edelleen, mutta tuotantomäärätavoitteesta jäätiin jälkeen 13 %.

Palvelukyvyn osalta Maanmittauslaitoksen yleisenä tavoitteena oli lyhentää toimitusten kestoaikaa. Lohkomisen kokonaiskeston tavoite vireille tulosta loppuunsaattamiseen oli vuodelle 2010 mediaanilla mitattuna 6,0 kk. Lohkomistoimitusten kestoajatavoitetta ei saavutettu täysimääräisesti. Lohkomisten kestoajatavoite laski kuitenkin edellisestä vuodesta 7,0 kuukauteen. Muutos oli merkittävä.

Asiakaspalautejärjestelmä oli toimiva ja sitä kautta saatiin 3421 palautetta, joka oli lähes kaksinkertainen edellisiin vuosiin verrattuna. Ministeriön käsityksen mukaan palautemäärän kasvu johtui lähinnä siitä, että Maanmittauslaitoksen vastuulle tuli vuoden 2010 alusta lukien kirjaamisasiat. Sekä positiivisten että negatiivisten palautteiden määrä laski edellisestä vuodesta, mutta kysymysten määrä kasvoi oleellisesti.

Toiminnan ei-toivottuja vaikutuksia mitattiin sen mukaan minkä verran maanmittauslaitoksen toiminnasta, maanmittaustoimituksista ja kirjaamispäätöksistä on tehty kanteluja, valitettu maa- ja metsätalouden osastoille, tehty purkuesityksiä jne. Ei-toivotuttuja vaikutuksia havaittiin vuonna 2010 yhteensä 632 kpl, joista maanmittaustoimituksia koskevia valituksia maa- ja metsätalouden osastolle oli 456 kpl. Määrä säilyi käytännössä edellisen vuoden tasolla. Ministeriön mielestä ei-toivottujen vaikutusten määrä erityisesti maanmittaustoimituksissa on erittäin alhainen sen ollessa hiukan yli 2 % toimitusten kokonaislukumäärästä laskettuna. Erityisesti määrää on pidettävä pienenä kun ottaa huomioon maanmittaustoimitusten luonteen, vuonna 2010 tehtyjen maanmittaustoimitusten kokonaismäärän (20 505 kpl) ja toimitusten asianosaisten lukumäärän, joka oli moninkertainen laskentaperusteena käytettyyn toimitusten lukumäärään nähden.

Ministeriön kannanotto

Maa- ja metsätalousministeriön mielestä toimitusten läpimenoajan toteutuma oli hyvä, vaikka hyvin haasteellisiksi asetettuja läpimenoajatavoitteita ei kaikilta osin saavutettukaan. Maasto- ja rajatietotuotanto sekä kiinteistörekisterin ja rekisterikartan perusparannus toimivat tehokkaasti ja vakiintuneesti. Ministeriö katsoo, että tarkasteltaessa Maanmittauslaitoksen toimintaa kokonaisuutena, Maanmittauslaitos saavutti tuotoksille ja laadunhallinnalle asetetut tavoitteet.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Ministeriön kannanotto

Henkisten voimavarojen hallintaan ja kehittämiseen Maanmittauslaitoksessa on johdonmukaisesti panostettu myös vuonna 2010, mikä näkyy hyvänä työtyytyväisyysindeksin toteutumalukuna, 3,8. Työtyytyväisyysindeksin toteutumalukua on pidettävä erittäin hyvänä kun ottaa huomioon viime vuosina Maanmittauslaitokselle annetut rankat henkilöstön vähentämistavoitteet ja niiden aiheuttamat uhat henkilöstön työhyvinvointiin. Henkilöstön osaamisen kehittämiseen on panostettu. Maanmittauslaitoksen mentorointiohjelmissa on tähän asti ollut jo 100 osallistujaa ja lähes 100 esimiestä on jo suorittanut Johtamisen erikoisammattitutkinnon tai vastaavan koulutusohjelman. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitos on saavuttanut henkisten voimavarojen hallintaan liittyvät tulostavoitteensa.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Maanmittauslaitoksen vuoden 2010 tilinpäätös on asianmukaisesti laadittu ja kattava ja sisältää talousarvioasetuksen 63 ja 65 §:ssä säädetty tiedot. Tilinpäätöksen perusteella on mahdollista seurata ja arvioida laitoksen toimintaa ja sen kehitystä. Tilinpäätösraportin teksti on varsin selkeää ja analyysoivaa. Niiltä osin kun tavoitteesta on poikettu, raportti kertoo hyvin poikkeamisen syyt ja perustelut poikkeamiselle.

Maanmittauslaitoksen tuottavuutta on seurattu vakiintuneesti laitostasolla sekä kokonaistuottavuuden että työn tuottavuuden osalta. Maa- ja metsätalousministeriö esittää, että Maanmittauslaitos selvittäisi, olisiko laitoksen tuottavuusseurannan tehostamiseksi mahdollista ja perusteltua esittää tilinpäätösraportissa tuottavuustietoja myös pienemmistä tarkoituksenmukaisista toiminnan kokonaisuuksista.

Maanmittauslaitoksen toiminnan luonne huomioon otettuna tavoitetasot tulee edelleen asettaa realistisina ja osittain jopa haasteellisen vaativina.

3. Ministeriön esitys viraston / laitoksen toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Maanmittauslaitoksen keskeinen tulevaisuuden haaste on edelleen kehittää toimintatapojaan ja käytössä olevia järjestelmiään sekä henkilöstön osaamista siten, että se mahdollistaa vähintään laitoksen nykyisen tuloksellisuustason säilyttämisen.

Maanmittaustoimitusten ja kirjaamisratkaisujen kestoajkojen alueelliseen vaihteluun tulee kiinnittää huomiota. Palveluaikaerot ovat paikoitellen liian suuria. Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että Maanmittauslaitoksen tulee selvittää olisiko etenkin maanmittaustoimitusten ja kirjaamisasioiden tuloksellisuuden parantamiseksi ja alueellisten palveluaikerojen pienentämiseksi perusteltua siirtyä yhden valtakunnallisen toimialueen malliin nykyisten 12 maanmittaustoimiston mallista.

Maanmittauslaitoksen tulee myös kiinnittää huomiota maanmittaustoimitusten laskutusaikoihin ja tarvittaessa kehittää laskutusjärjestelmää sekä toimintatapoja, jotta poikkeuksellisen pitkiä laskutusaikoja ei enää esiinny.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston / laitoksen tuloksellisuuden parantamiseksi

Maanmittauslaitos on jo pitkään toiminut aktiivisesti toimintansa ja sen tuottavuuden parantamiseksi. Yhteistyössä Maanmittauslaitoksen kanssa ministeriö ylläpitää ja kehittää edelleen Maanmittauslaitoksen toimialan lainsäädäntöä ja huolehtii siitä, että Maanmittauslaitoksella on toimintaansa varten riittävät voimavarat. Tulossopimuksen sisältöä ja tavoiteasetantaa kehitetään jatkuvasti siten, että se tukee Maanmittauslaitoksen kestävää tuottavuuskehitystä.

Maa- ja metsätalousministeri

Sirkka-Liisa Anttila

Osastopäällikkö, ylijohdaja

Timo Kotkasaari

TIEDOKSI Eduskunnan tarkastusvaliokunta

Valtiovarainministeriö

Valtiontalouden tarkastusvirasto

Valtiokonttori

